

İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA BELİRLENEN DEĞERLERİN KAZANIM DÜZEYLERİ*

Ersin SAĞLAM**

Salih Zeki GENÇ***

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazanım düzeylerini tespit etmektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2012-2013 eğitim öğretim yılında, Çanakkale merkez ve ilçelerinden (Çan, Biga, Bayramiç ve Gelibolu) random yöntemiyle seçilmiş 3'er ilkokulun dördüncü sınıfından 536 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla, öğrencilere yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen "Değerler Eğitimi Anketi" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular SPSS 18.0 paket programıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde t-testi ve tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin; cinsiyeti, anne ve babalarının öğrenim durumu, ailelerindeki kişi sayısı ve televizyonda en çok izledikleri program türü bağımsız değişkenleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin; ailelerindeki kişi sayısı ve televizyonda en çok izledikleri program türüne göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerleri kazanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin; cinsiyetine göre kızların lehine, anne ve babalarının öğrenim durumu değişkenlerine göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerleri kazanım düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Değerler, Sosyal Bilgiler dersi, değerler eğitimi.

VALUES GETTING LEVELS IN PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE SOCIAL STUDIES CURRICULUM

Abstract

Aim of this research is establishing the students' value getting levels primary school in 4th grade social studies curriculum. In this research a descriptive working in scanning model has been done which is a component of quantitative research methods. The sample of the research in 2012-2013 academic year with randomly selected from the district center and the Çanakkale (Çan, Biga, Bayramiç and Gelibolu) 3 form 536 students from the 4th grade of primary school. To collect data for the study, which was developed by researchers for students "Values Education Survey" was used. The findings obtained in this study were analysed with SPSS 18.0 software package. T-test and analysis of the data one way variance (ANOVA) analysis was used.

* Bu çalışma, Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ danışmanlığında Ersin SAĞLAM tarafından yapılan yüksek lisans tezinden derlenmiştir.

** Öğretmen, Çanakkale Milli Eğitim, Etili İlkokulu, ersinsag@hotmail.com.

*** Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, szgenc@yahoo.com.

According to research, the students; the number of people in the family and the most watched television programs they kind of 4th grade social studies curriculum based on the values found no significant difference between the acquisition levels. Students; gender, education level of the mother and father, according to the fourth grade social studies classes in the values of the variable gain levels were significant differences in the curriculum.

Keywords: Values, Social Studies, values education.

Giriş

Bilgi toplumu sürecini yaşadığımız şu günlerde, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da değişim ve dönüşüme dayalı olarak çeşitli gelişmeler olmaktadır. Eğitimin hedefi ve okulların fonksiyonlarını yeniden tanımlamak bir zorunluluk hâline gelmiştir. Bunun temelinde de toplumsal yapıdaki “inanç, değer ve tekniklerin” değişmesi yatmaktadır. Bu değişimler yeni paradigmlar doğurmuştur (Genç ve Eryaman, 2009: 100). Bu paradigmlardan biri de değer ve değerler eğitimi sorunudur.

Günümüzde yaşanan siyasi, sosyal, kültürel değişim ve gelişmeler sonucunda bireylerin etkili ve verimli iletişim kurup, yaşanan sorunlara etik kurallara uygun bir şekilde çözüm üretebilmeleri için değerler eğitimi oldukça önemlidir (Kale, 2007: 316).

Değerler eğitiminde öncelikle bireylere hangi değerlerin kazandırılacağı ve bu değerlerin davranışa dönüştürülebilmesi için nasıl bir yöntem izleneceği tartışma konusudur (Yaman, 2012: 18). Çocukların eğitiminde etkili olan anne-baba, öğretmen, yönetici ve diğer kişilerin değer kazandırma sürecinde model olmaları, değerler eğitiminin amacına ulaşmasını sağlayacağını söylemek mümkündür (Aydın ve Akyol Gürler, 2012: 87). Değer eğitiminde hedef kitle de önemlidir. Onlara, değer vermek; onları dayatma, baskı ve şartlanmadan uzak tutarak değerleri benimsemeleri ve yaşamaları için onlara uygun ortamlar sağlamak gerekir. Kitle iletişim araçlarından destek almak, aileyi temel eğitim kurumu olarak kabul etmek, aile ile okul arasında sağlam ilişkilerin kurulmasını sağlamak değerler eğitiminde başarıyı arttıran unsurlardır (Yaman, 2012: 39).

Değerler eğitiminde okulun iki farklı rolü bulunmaktadır. Birincisi öğrencilerin okul ortamında, arkadaş gruplarında, ailede ve medyada kazandıkları değerlerin öğretmenler tarafından kontrol edilmesidir. İkincisi ise, toplumun değerlerini bireylere kazandırarak toplumun kalkınmasını sağlayıp, o toplumun geleceğini garanti altına almaktır (Halstead, 2005).

Eğitim aracılığı ile değerlerin kuşaklar arası aktarımla devamlılıklarının sağlanması önemlidir. Eğitimin sistemli, amaçlı, planlı ve programlı yapıldığı yer olan okul ise değerlerin korunması ve aktarımında önem arz etmektedir. Çeşitli sınıflarda okutulan, özellikle sosyal alan içerikli dersler ve bu dersleri okutan öğretmenlerin değerlerle ilgili tutum

ve davranışları, değerlerin bireylere benimsetilmesinde önemlidir. Konunun birinci derecede muhatapları olan öğretmenlerin değerleri bilmeleri önemlidir (Özkan, 2008).

Değerler bakımından yeterince olgunlaşmayan veya değer olguları gelişmeyen birey, hem kendilerine hem de çevresindeki diğer kişilere karşı zarar verici eylemlerde bulunabilir (Doğanay, 2006: 257). Bu nedenle değerler eğitimi, eğitim sistemi içinde çok önemli bir yere sahiptir. Aile, toplum ve okulların başlıca amacı temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir. Bu açıdan okulların genel amacı, akademik açıdan başarılı ve temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir (Ekşi, 2003: 79). Eğitimin temel işlevlerinden biri olan toplumsal işlevlere göre, okul öğrencileri toplum için eğitmek zorundadır. Bu, öğrencileri bir bütün olarak (zihinsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, duygusal) eğitmek anlamına gelir. Eğer eğitim sadece bilişsel olursa işlevini yerine getiremez ve eksik kalır. Böylece, duyuşsal eğitimin incelenmesinin hem eğitimin gelecekteki yönünün ortaya konması, hem de gelecek için eğitim programı geliştirilmesinde yardımcı olması beklenir (Bacanlı, 2006). Olumlu değerler ile yetiştirilmiş öğrencilerin akademik ve sosyal anlamda daha başarılı oldukları ve sağlıklı düşünme, karar verme, duygularını kontrol etmede IQ' su daha yüksek ama duyuşsal alanda az gelişmiş bireylerin daha dengeli olmaları beklenebilir (Goleman, 2009).

2005 ilköğretim programındaki tüm derslerin vatandaşlık değerlerini destekleme amacı taşımaya karşın sosyal bilgilerin etkin ve sorumlu yurttaşların yetiştirilmesinde en önemli role sahip olduğu söylenebilir. Yaşamı konu alan sosyal bilgiler dersinde sürecin değer temelli olması, doğrudan ya da konular içinde yeri geldikçe değerlerin ele alınması kaçınılmazdı (Yaşar ve Çengelci, 2012).

Sosyal bilgiler dersi, aslında bir değer eğitimi dersidir. Çünkü tarihsel bir içeriğe sahip olması, farklı kültürleri ve yaşam hikâyelerini anlatması yönüyle iyi değerlerin verilmesi bakımından önemlidir. Sosyal bilgiler dersinin çok disiplinli olması da, değer öğretimi bakımından bir zenginlik sayılabilir.

Son yıllarda dünyada program geliştirme çalışmaları hızlanmış ve pek çok ülke programlarını köklü bir biçimde yeniden gözden geçirerek geliştirmeye başlamışlardır. Bu değişiklikler doğal olarak sosyal bilgiler eğitimi programlarına da yansımıştır. Bu yönüyle, hazırlanan 2005 ilköğretim sosyal bilgiler programının temel yaklaşımı, bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli beceri, kavram ve değerlerle öğrenciyi donatarak etkin bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yetiştirmektir. İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler programları ünite şemasının sağ sütununun alt kısmına “doğrudan verilecek değer” adı altına bir bölüm açılarak ünite içeriğinin mantığına uygun olarak değerler dağıtılmış, değerlerin öğrencilere kazandırılması için uygun ortam oluşturulmuştur. Böylece değer öğretimi rastlantıya bırakılmamıştır (Ata, 2007:

72-78). MEB’de (2011: 88) sosyal bilgiler öğretim programında ilkokul 4. sınıflarda doğrudan verilecek değerler ve öğrenme alanları Tablo 1’deki gibi gösterilmiştir.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Programı İlkokul 4. Sınıflarda Doğrudan Verilecek Değerler ve Öğrenme Alanları

Öğrenme Alanı	Doğrudan Verilecek Değer
1. Kendimi Tanıyorum	Duygu ve düşüncelere saygı, Hoşgörü
2. Geçmişimi Öğreniyorum	Türk büyüklerine saygı, Aile birliğine önem verme, Vatanseverlik
3. Yaşadığımız Yer	Doğa sevgisi
4. Üretimden Tüketime	Temizlik ve sağlıklı olmaya önem verme
5. İyi Ki Var	Bilimsellik
6. Hep Birlikte	Yardımsızlık
7. İnsanlar ve Yönetim	Bağımsızlık
8. Uzaktaki Arkadaşlarım	Misafirperverlik

Geleneksel değerlerin olumlu yönlerini korumakla birlikte çağdaş ve evrensel değerleri kabul etmeye açık yeni nesiller yetiştirmenin sosyal bilgiler eğitiminin görevleri arasındadır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi ilişkin gerçekleştirilen süreçlerin ayrıntılı biçimde incelenerek var olan durumun betimlenmesinin değerler eğitimi açısından daha etkili süreçlerin düzenlenmesine ışık tutacağı, yaşanan sorunların ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, var olan durumdan yola çıkarak gelecek uygulamaların tasarlanması ve değerler eğitimi ile ilgili olarak araştırılması gereken boyutların belirlenmesi bakımından da araştırmanın önem taşıdığı söylenebilir (Safran, 2008: 15).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; öğrenci görüşlerine göre, ilkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazanılma düzeyini tespit etmektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri;

1. Cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Babalarının öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Annelerinin öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Ailelerindeki kişi sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5. Televizyonda en çok izledikleri program türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerleri kazanım düzeylerini belirlemek için araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, belli özellikleri belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara denir. Bu modelle deneğin bir konu hakkındaki görüşlerine ulaşılr (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011: 16).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Çanakkale merkez ve ilçelerinde öğrenim gören 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2012-2013 eğitim öğretim yılında seçkisiz örneklem yoluyla seçilmiş Çanakkale merkez ve ilçelerinden (Çan, Biga, Bayramiç ve Gelibolu) 3'er ilkokulun dördüncü sınıfından 536 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemine alınan okullar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Örnekleme Yer Alan Okullar

Okullar	Bulunduğu İlçe
Merkez İ.	Çanakkale Merkez
Özlem Kayalı İ.	Çanakkale Merkez
Vali Fahrettin İ.	Çanakkale Merkez
Sakarya İ.	Biga
Hamdibey İ.	Biga
Yeniceköy İ.	Biga
75. Yıl Murat Köse İ.	Çan
Mehmet Akif Ersoy İ.	Çan
Etili İ.	Çan
Gazi Süleyman Paşa İ.	Gelibolu
26 Kasım İ.	Gelibolu
Piri Reis İ.	Gelibolu
Milli Zafer İ.	Bayramiç
Milli Hakimiyet İ.	Bayramiç
Mustafa Kemal İ.	Bayramiç

Veri Toplama Araçları

İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazanım düzeylerini incelemek için öğrencilere uygulanmak üzere araştırmacı

tarafından anket geliştirilmiştir. Öncelikle alan yazın taraması yapılarak taslak anket formu oluşturulmuştur. Uzman görüşü de alınarak toplam 72 tane değerlerle ilgili ifade yazılmıştır. Taslak anket formu 30 kişilik 4.sınıf öğrencisine uygulanıp, 12 tane maddenin güvenilirliği düşük olduğundan formdan çıkarılmıştır. Anket formunun geliştirilmesinden sonra geçerlik çalışması yapılmıştır. Bu araştırmada anket formunun kapsam geçerliğinin sağlanması için eğitim bilimleri alanında uzman 2 öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Öğrenciler için uygulanan Değerler Eğitimi Anketi cronbach alpha katsayısı .902 bulunmuştur. İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi değerler eğitimi anketinin güvenilirlik analizi sonucunda, geliştirilen anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Öğrenciler için hazırlanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğrencilere ait kişisel bilgiler (cinsiyeti, babasının öğrenim durumu, annesinin öğrenim durumu, ailesindeki kişi sayısı ve televizyonda en çok izlediği program türü) yer almaktadır.

Anketin ikinci bölümünde ise dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerlerle ilgili 60 tane değer ifadesi yer almaktadır. Bu değer ifadelerinden 44'ü olumlu, 16'sı ise olumsuzdur. Olumlu ve olumsuz ifadeler ankette karışık olarak yer verilmiştir. Değer ifadelerine verilen yanıtlar “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir.

Ankette yer alan ifadeler aşağıdaki şekilde puanlanmıştır.

	<u>Olumlu İfadelerde</u>	<u>Olumsuz İfadelerde</u>
Tamamen Katılmıyorum	1	5
Katılmıyorum	2	4
Kararsızım	3	3
Katılıyorum	4	2
Tamamen Katılıyorum	5	1

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerler “Doğa sevgisi, Duygu düşüncelere saygı ve hoşgörü, Türk büyüklerine saygı, Aile birliğine önem verme, Vatanseverlik, Temizlik, Sağlıklı olmaya önem verme, Bilimsellik, Yardımseverlik, Bağımsızlık ve Misafirperverlik” göz önünde bulundurularak değer ifadeleri oluşturulmuştur.

Anketteki değer ifadelerinin alt boyutlara göre dağılımı aşağıda verilmiş olup, olumsuz ifadeler koyu renkte gösterilmiştir.

Doğa sevgisi: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. maddeler

Duygu düşüncelere saygı ve hoşgörü: 9, 10, 11, 12, 13, 14. maddeler

Türk büyüklerine saygı: 15, **16**, 17. maddeler

Aile birliğine önem verme: **18**, 19, 20, 21, 22. maddeler

Vatanseverlik: 23, 24, 25, 26, 27, **28**, **29**. maddeler

Temizlik: 30, 31, 32, **33**, 34. maddeler

Sağlıklı olmaya önem verme: **35**, 36, 37, 38, **39**, **40**. maddeler

Bilimsellik: 41, 42, 43, 44, 45. maddeler

Yardımseverlik: 46, 47, 48, **49**, **50**, 51, **52**. maddeler

Bağımsızlık: 53, 54, 55. maddeler

Misafirperverlik: 56, 57, 58, **59**, **60**. maddeler

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması, Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden anketle ilgili gerekli yazılı iznin alınmasıyla Çanakkale merkez ve ilçelerinden (Çan, Biga, Bayramiç ve Gelibolu) 3'er ilkokulun dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Okullarda anket uygulamaları 2013 yılı mayıs ayında yapılmıştır. Araştırmacı bizzat kendisi, belirlenen okullara giderek öncelikle okulların müdürleri ile görüşerek gerekli izin belgelerini göstermiş, dördüncü sınıf öğrencilerine araştırma hakkında kısa bir açıklama yapıldıktan sonra anket uygulamasını yapmıştır. Toplam 550 öğrenciye anket uygulanmış ancak 14 anket, analize uygun olarak doldurulmadığı için 536 anket değerlendirmeye alınmıştır. Örneklemin evreni temsil etme oranı en az % 8-10 olması beklenir (Büyüköztürk ve ark., 2011, s. 87). Bu araştırma için örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 18.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin değerleri kazanım düzeyleri, iki seçenekli bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak için bağımsız gruplar t-testi kullanılmış, üç ve daha fazla seçenekli bağımsız değişkenlere göre ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda gruplar arası anlamlı farklılık olup olmadığını anlamak için yine "p" değerine bakılmıştır. "p" değerine göre anlamlı farklılık (p<.05) düzeyi olarak kabul edilmiştir. ANOVA testinde anlamlı çıkan sonuçlar için, farkın hangi gruplar arasında ve kimin lehine olduğunu bulmak amacıyla Tukey testinden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, yapılan analizlere ilişkin bulgular, tablolar halinde sunulmuş ve yorumları yapılmıştır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyeti, babalarının öğrenim durumu, annelerinin öğrenim durumu, ailelerindeki kişi sayısı ve televizyonda en çok izledikleri program türü değişkenlerine göre frekans ve yüzde (%) dağılımları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Bağımsız Değişkenlere Ait Frekans ve Yüzde (%) Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kız	272	50,7
Erkek	264	49,3
Baba Öğrenim Durumu		
Okuma-yazma bilmez	-	-
Okuryazar	26	4,9
İlkokul mezunu	103	19,2
Ortaokul mezunu	78	14,6
Lise mezunu	147	27,4
Üniversite mezunu	168	31,3
Lisansüstü	14	2,6
Anne Öğrenim Durumu		
Okuma-yazma bilmez	8	1,5
Okuryazar	30	5,6
İlkokul mezunu	173	32,3
Ortaokul mezunu	93	17,4
Lise mezunu	130	24,3
Üniversite mezunu	95	17,7
Lisansüstü	7	1,3
Ailedeki kişi sayısı		
3 kişi veya daha az	113	21,1
4-5 kişi	395	73,7
6-7 kişi	25	4,7
8 kişi ve yukarı	3	,6
İzlenen program türü		
Çizgi film	90	16,8
Dizi	248	46,3
Magazin	7	1,3
Spor	72	13,4

Haber	27	5,0
Sinema	48	9,0
Belgesel	31	5,8
Diğer	13	2,4
Toplam	536	100,0

Öğrencilerin; cinsiyeti, babalarının öğrenim durumu, annelerinin öğrenim durumu, ailelerindeki kişi sayısı ve televizyonda en çok izledikleri program türü değişkenlerine göre araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan t-testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Değerler Eğitimi Anketi Alt Boyutlarına İlişkin t-testi Sonuçları

Anketin						
Alt Boyutları	Cinsiyet	N	\bar{X}	SK	t	p
Doğa sevgisi	Kız	272	35.88	3.96	2.049	.041*
	Erkek	264	35.18	3.86		
Duygu,düşüncelere saygı ve hoşgörü	Kız	272	27.38	3.62	2.426	.016*
	Erkek	264	26.66	3.22		
Türk büyüklerine Saygı	Kız	272	13.88	1.91	1.711	.088
	Erkek	264	13.60	1.92		
Aile birliğine önem verme	Kız	272	23.27	2.85	2.107	.036*
	Erkek	264	22.76	2.75		
Vatanseverlik	Kız	272	30.54	3.79	.405	.685
	Erkek	264	30.40	4.14		
Temizlik	Kız	272	23.22	2.70	3.732	.000*
	Erkek	264	22.32	2.81		
Sağlıklı olmaya önem verme	Kız	272	25.19	3.50	4.912	.000*
	Erkek	264	23.75	3.26		
Bilimsellik	Kız	272	19.56	3.11	-.049	.961
	Erkek	264	19.57	3.24		
Yardımseverlik	Kız	272	31.87	3.72	3.497	.001*
	Erkek	264	30.65	4.30		
Bağımsızlık	Kız	272	13.47	2.17	.672	.502
	Erkek	264	13.33	2.42		
Misafirperverlik	Kız	272	23.13	2.64	3.020	.003*
	Erkek	264	22.42	2.81		
Toplam	Kız	272	267.43	23.26	3.380	.001*
	Erkek	264	260.71	22.76		

*p< .05

Tablo 4’deki verilere baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin cinsiyetine göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin kazanılma düzeyinde “Türk büyüklerine saygı” [t(534)=1.711, p>.05], “Vatanseverlik” [t(534)=.405, p>.05], “Bilimsellik” [t(534)=-.049, p>.05], ve “Bağımsızlık” [t(534)=.672, p>.05] değerleri ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan hareketle, örnekleme katılan hem kız hem de erkek öğrencilerin ilkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında “Türk büyüklerine saygı”, “Vatanseverlik”, “Bilimsellik” ve “Bağımsızlık” değerlerinin kazanılma düzeyiyle ilgili birbirlerinden farklı düşünmedikleri söylenebilir.

Ancak Tablo 4’deki verilere baktığımızda öğrencilerin cinsiyetlerine göre ilkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin kazanılma düzeyinde “Doğa sevgisi” [t(534)=2.049, p<.05], “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü” [t(534)=2.426, p<.05], “Aile birliğine önem verme” [t(534)=2.107, p<.05], “Temizlik” [t(534)=3.732, p<.05], “Sağlıklı olmaya önem verme” [t(534)=4.912, p<.05], “Yardımseverlik” [t(534)=3.497, p<.05], “Misafirperverlik” [t(534)=3.020, p<.05], alt boyutlarında ve toplamda [t(534)=3.380, p<.05], kızların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre kız öğrencilerin değerleri kazanım düzeyleri erkek öğrencilerden daha yüksektir.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri, babalarının öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Değerler Eğitimi Anketi Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Anketin Alt Boyutları	Baba Öğrenim	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F Değeri	P
Doğa sevgisi	Gruplararası	232.399	5	46.480	3.074	.010*
	Gruplarıçi	8012.698	530	15.118		
	Toplam	8245.097	535			
Duygu,düşüncelere saygı ve Hoşgörü	Gruplararası	130.996	5	26.199	2.229	.050*
	Gruplarıçi	6229.585	530	11.754		
	Toplam	6360.580	535			
Türk büyüklerine saygı	Gruplararası	28.595	5	5.719	1.555	.171
	Gruplarıçi	1948.897	530	3.677		
	Toplam	1977.493	535			
Aile birliğine önem verme	Gruplararası	109.268	5	21.854	2.808	.016*
	Gruplarıçi	4125.313	530	7.784		
	Toplam	4234.580	535			
Vatanseverlik	Gruplararası	217.789	5	43.558	2.817	.016*
	Gruplarıçi	8193.791	530	15.460		

	Toplam	8411.580	535			
Temizlik	Gruplararası	30.018	5	6.004	.766	.575
	Gruplarıçi	4153.443	530	7.837		
	Toplam	4183.461	535			
Sağlıklı olmaya önem verme	Gruplararası	109.953	5	21.991	1.852	.101
	Gruplarıçi	6291.896	530	11.872		
	Toplam	6401.849	535			
Bilimsellik	Gruplararası	18.606	5	3.721	.367	.871
	Gruplarıçi	5374.557	530	10.141		
	Toplam	5393.162	535			
Yardımsverlik	Gruplararası	195.374	5	39.075	2.393	.037*
	Gruplarıçi	8653.761	530	16.328		
	Toplam	8849.134	535			
Bağımsızlık	Gruplararası	240.681	5	48.136	9.871	.000*
	Gruplarıçi	2584.466	530	4.876		
	Toplam	2825.147	535			
Misafirperverlik	Gruplararası	71.187	5	14.237	1.901	.093
	Gruplarıçi	3969.991	530	7.491		
	Toplam	4041.177	535			
Toplam	Gruplararası	8582.134	5	1716.427	3.244	.007*
	Gruplarıçi	280427.739	530	529.109		
	Toplam	289009.873	535			

*p<.05

Tablo 5’deki verilere baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre, dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri (“Türk büyüklerine saygı” [F(5,530)=1.555, p>.05], “Temizlik” [F(5,530)=.766, p>.05], “Sağlıklı olmaya önem verme” [F(5,530)=1.852, p>.05], “Bilimsellik” [F(5,530)=.367, p>.05] ve “Misafirperverlik” [F(5,530)=1.901, p>.05]), kazanım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Analiz sonuçlarına baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre “Doğa sevgisi” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(5,530)=3.074, p<.05].

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla Tukey testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile ilkökul mezunu olanlar arasında babası ilkökul mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir

[F(5,530)=2.229, $p \leq .05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre “Aile birliğine önem verme” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(5,530)=2.808, $p < .05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında babası ilkokul mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile lise mezunu olanlar arasında babası lise mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre “Vatanseverlik” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(5,530)=2.817, $p < .05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında babası ilkokul mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre “Yardımseverlik” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(5,530)=2.393, $p < .05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre “Bağımsızlık” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(5,530)=9.871, $p < .05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında babası ilkokul mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile ortaokul mezunu olanlar arasında babası ortaokul mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile lise mezunu olanlar arasında babası lise mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile lisansüstü mezunu olanlar arasında babası lisansüstü mezunu olanların lehine, babası ilkokul mezunu olanlar ile lise mezunu olanlar arasında babası lise mezunu olanların lehine, babası ilkokul mezunu olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine, babası ortaokul mezunu olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(5,530)=3.244, $p < .05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, babası okuryazar olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında babası ilkokul

mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile lise mezunu olanlar arasında babası lise mezunu olanların lehine, babası okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında babası üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre babanın öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin değerleri kazanım düzeyleri de artmaktadır. Bu durumu babaların sahip oldukları bilgi birikimlerini, farklı düşüncelere saygı duyma özelliklerini, kültürel değerlerini çocuklarına aktarmış oldukları şeklinde değerlendirebiliriz.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanılma düzeylerinin, annelerinin öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Değerler Eğitimi Anketi Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Anketin Alt Boyutları	Anne Öğrenim	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F Değeri	P
Doğa sevgisi	Gruplararası	152.388	6	25.398	1.660	.129
	Gruplarıçi	8092.709	529	15.298		
	Toplam	8245.097	535			
Duygu,düşüncelere saygı ve Hoşgörü	Gruplararası	125.874	6	20.979	1.780	.101
	Gruplarıçi	6234.706	529	11.786		
	Toplam	6360.580	535			
Türk büyüklerine saygı	Gruplararası	20.296	6	3.383	.914	.484
	Gruplarıçi	1957.196	529	3.700		
	Toplam	1977.493	535			
Aile birliğine önem verme	Gruplararası	79.833	6	13.305	1.694	.120
	Gruplarıçi	4154.747	529	7.854		
	Toplam	4234.580	535			
Vatanseverlik	Gruplararası	227.849	6	37.975	2.455	.024*
	Gruplarıçi	8183.731	529	15.470		
	Toplam	8411.580	535			
Temizlik	Gruplararası	30.730	6	5.122	.652	.688
	Gruplarıçi	4152.730	529	7.850		
	Toplam	4183.461	535			
Sağlıklı olmaya önem verme	Gruplararası	71.296	6	11.883	.993	.429
	Gruplarıçi	6330.553	529	11.967		
	Toplam	6401.849	535			
Bilimsellik	Gruplararası	81.908	6	13.651	1.360	.229
	Gruplarıçi	5311.254	529	10.040		
	Toplam	5393.162	535			
	Gruplararası	81.331	6	13.555	.818	.556

Yardıms severlik	Gruplarıçı	8767.804	529	16.574		
	Toplam	8849.134	535			
Bağımsızlık	Gruplararası	186.479	6	31.080	6.231	.000*
	Gruplarıçı	2638.668	529	4.988		
Misafirperverlik	Toplam	2825.147	535			
	Gruplararası	127.287	6	21.214	2.867	.009*
Toplam	Gruplarıçı	3913.890	529	7.399		
	Toplam	4041.177	535			
Toplam	Gruplararası	6278.651	6	1046.442	1.958	.070
	Gruplarıçı	282731.222	529	534.464		
	Toplam	289009.873	535			

*p<.05

Tablo 6'daki verilere baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre, dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri ("Doğa sevgisi" [F(6,529)=1.660, p>.05], "Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü" [F(6,529)=1.780, p>.05], "Türk büyüklerine saygı" [F(6,529)=.914, p>.05], "Aile birliğine önem verme" [F(6,529)=1.694, p>.05], "Temizlik" [F(6,529)=.652, p>.05], "Sağlıklı olmaya önem verme" [F(6,529)=.993, p>.05], "Bilimsellik" [F(6,529)=1.360, p>.05], "Yardıms severlik" [F(6,529)=.818, p>.05] ve toplamda [F(6,529)=1.958, p>.05]) kazanım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Analiz sonuçlarına baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre "Vatanseverlik" alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(6,529)=2.455, p<.05].

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla Tukey testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, annesi okuryazar olanlar ile ilkökul mezunu olanlar arasında annesi ilkökul mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre "Bağımsızlık" alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(6,529)=6.231, p<.05]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, annesi okuma yazma bilmeyenler ile lise mezunu olanlar arasında annesi lise mezunu olanların lehine, annesi okuma yazma bilmeyenler ile üniversite mezunu olanlar arasında annesi üniversite mezunu olanların lehine, annesi okuryazar olanlar ile lise mezunu olanlar arasında annesi lise mezunu olanların lehine, annesi okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında annesi üniversite mezunu olanların lehine, annesi ilkökul mezunu olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında annesi üniversite mezunu olanların lehine, annesi ortaokul mezunu olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında annesi üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Örnekleme katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre “Misafirperverlik” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [$F(6,529)=2.867, p<.05$]. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, annesi okuma yazma bilmeyenler ile lisansüstü mezunu olanlar arasında annesi okuma yazma bilmeyenler lehine, annesi ilkokul mezunu olanlar ile lisansüstü mezunu olanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanlar lehine, annesi ortaokul mezunu olanlar ile lisansüstü mezunu olanlar arasında annesi ortaokul mezunu olanlar lehine, annesi lise mezunu olanlar ile lisansüstü mezunu olanlar arasında annesi lise mezunu olanlar lehine, annesi üniversite mezunu olanlar ile lisansüstü mezunu olanlar arasında annesi üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Buradan sonuçla, annenin öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin “Misafirperverlik” değerini kazanım düzeyleri azalmaktadır.

Eğitim düzeyi yüksek anneleri düşündüğümüzde herhangi bir kurumda devlet memuru veya herhangi bir işte çalıştıklarını görmekteyiz. Çalışan annelerin iş yoğunluğu, sadece hafta sonunda boş zamanlarının olması, boş zamanlarında da kendisine ve ailesine zaman ayırmak istemesi vb. sebeplerden misafirlığe gereken önemi gösteremeyebilirler. Bu durumların misafirperverlik değerini çocuklarına kazandırmada olumsuz etkisi olduğu yorumu yapılabilir.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri, ailelerindeki kişi sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Ailelerindeki Kişi Sayısına Göre Değerler Eğitimi Anketi Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Anketin Alt Boyutları	Ailedeki Kişi Sayısı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F Değeri	P
Doğa sevgisi	Gruplararası	30.026	3	10.009	.648	.584
	Gruplariçi	8215.071	532	15.442		
	Toplam	8245.097	535			
Duygu,düşüncelere saygı ve Hoşgörü	Gruplararası	25.712	3	8.571	.720	.540
	Gruplariçi	6334.868	532	11.908		
	Toplam	6360.580	535			
Türk büyüklerine saygı	Gruplararası	26.260	3	8.753	2.387	.068
	Gruplariçi	1951.233	532	3.668		
	Toplam	1977.493	535			
Aile birliğine önem verme	Gruplararası	53.254	3	17.751	2.259	.081
	Gruplariçi	4181.326	532	7.860		
	Toplam	4234.580	535			
Vatanseverlik	Gruplararası	115.213	3	38.404	2.463	.062
	Gruplariçi	8296.368	532	15.595		
	Toplam	8411.580	535			
	Gruplararası	4.717	3	1.572	.200	.896

Temizlik	Gruplariçi	4178.744	532	7.855		
	Toplam	4183.461	535			
Sağlıklı olmaya önem verme	Gruplararası	29.056	3	9.685	.809	.489
	Gruplariçi	6372.793	532	11.979		
	Toplam	6401.849	535			
	Gruplararası	59.316	3	19.772	1.972	.117
Bilimsellik	Gruplariçi	5333.847	532	10.026		
	Toplam	5393.162	535			
Yardımsverlik	Gruplararası	23.159	3	7.720	.465	.707
	Gruplariçi	8825.976	532	16.590		
	Toplam	8849.134	535			
	Gruplararası	23.016	3	7.672	1.457	.226
Bağımsızlık	Gruplariçi	2802.131	532	5.267		
	Toplam	2825.147	535			
Misafirperverlik	Gruplararası	49.261	3	16.420	2.188	.088
	Gruplariçi	3991.916	532	7.504		
	Toplam	4041.177	535			
	Gruplararası	3038.445	3	1012.815	1.884	.131
Toplam	Gruplariçi	285971.428	532	537.540		
	Toplam	289009.873	535			

* p< .05

Tablo 7’deki verilere baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin ailelerindeki kişi sayısına göre, dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri (“Doğa sevgisi” [F(3,532)=.648, p>.05], “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü” [F(3,532)=.720, p>.05], “Türk büyüklerine saygı” [F(3,532)=2.387, p>.05], “Aile birliğine önem verme” [F(3,532)=2.259, p>.05], “Vatanseverlik” [F(3,532)=2.463, p>.05], “Temizlik” [F(3,532)=.200, p>.05], “Sağlıklı olmaya önem verme” [F(3,532)=.809, p>.05], “Bilimsellik” [F(3,532)=1.972, p>.05], ”Yardımsverlik” [F(3,532)=.465, p>.05], “Bağımsızlık” [F(3,532)=1.457, p>.05], “Misafirperverlik” [F(3,532)=2.188, p>.05] ve toplamda [F(3,532)=1.884, p>.05]) kazanım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri, televizyonda en çok izledikleri program türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Televizyonda En Çok İzledikleri Program Türüne Göre Değerler Eğitimi Anketi Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Anketin Alt Boyutları	İzlenen Program Türü	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F Değeri	P
Doğa sevgisi	Gruplararası	45.982	7	6.569	.423	.888
	Gruplariçi	8199.115	528	15.529		

	Toplam	8245.097	535			
Duygu,düşüncelere saygı ve Hoşgörü	Gruplararası	70.704	7	10.101	.848	.548
	Gruplariçi	6289.877	528	11.913		
	Toplam	6360.580	535			
Türk büyüklerine saygı	Gruplararası	18.128	7	2.590	.698	.674
	Gruplariçi	1959.365	528	3.711		
	Toplam	1977.493	535			
Aile birliğine önem verme	Gruplararası	52.903	7	7.558	.954	.464
	Gruplariçi	4181.677	528	7.920		
	Toplam	4234.580	535			
Vatanseverlik	Gruplararası	163.467	7	23.352	1.495	.166
	Gruplariçi	8248.113	528	15.621		
	Toplam	8411.580	535			
Temizlik	Gruplararası	102.362	7	14.623	1.892	.069
	Gruplariçi	4081.099	528	7.729		
	Toplam	4183.461	535			
Sağlıklı olmaya önem verme	Gruplararası	102.676	7	14.668	1.229	.284
	Gruplariçi	6299.173	528	11.930		
	Toplam	6401.849	535			
Bilimsellik	Gruplararası	26.389	7	3.770	.371	.919
	Gruplariçi	5366.773	528	10.164		
	Toplam	5393.162	535			
Yardımseverlik	Gruplararası	61.547	7	8.792	.528	.813
	Gruplariçi	8787.587	528	16.643		
	Toplam	8849.134	535			
Bağımsızlık	Gruplararası	65.201	7	9.314	1.782	.089
	Gruplariçi	2759.946	528	5.227		
	Toplam	2825.147	535			
Misafirperverlik	Gruplararası	53.758	7	7.680	1.017	.418
	Gruplariçi	3987.420	528	7.552		
	Toplam	4041.177	535			
Toplam	Gruplararası	3998.524	7	571.218	1.058	.389
	Gruplariçi	285011.349	528	539.794		
	Toplam	289009.873	535			

*p< .05

Tablo 8’deki verilere baktığımızda, örnekleme katılan öğrencilerin televizyonda en çok izlediği program türüne göre, dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri (“Doğa sevgisi” [F(7,528)=.423, p>.05], “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü” [F(7,528)=.848, p>.05], “Türk büyüklerine saygı” [F(7,528)=.698, p>.05], “Aile birliğine önem verme” [F(7,528)=.954, p>.05], “Vatanseverlik” [F(7,528)=1.495, p>.05], “Temizlik”

[F(7,528)=1.892, p>.05], “Sağlıklı olmaya önem verme” [F(7,528)=1.229, p>.05], “Bilimsellik” [F(7,528)=.371, p>.05], ”Yardımseverlik” [F(7,528)=.528, p>.05], “Bağımsızlık” [F(7,528)=1.782, p>.05], “Misafirperverlik” [F(7,528)=1.017, p>.05] ve toplamda [F(7,528)=1.058, p>.05]) kazanım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan sonuçla, öğrencilerin televizyonda en çok izledikleri programların dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin kazanım düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

1. Öğrencilerin dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri ile cinsiyetleri arasında “Türk büyüklerine saygı”, “Vatanseverlik”, “Bilimsellik” ve “Bağımsızlık” değerleri ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. “Doğa sevgisi”, “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü”, “Aile birliğine önem verme”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Yardımseverlik”, “Misafirperverlik” alt boyutlarında ve toplamda kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Bu veriler doğrultusunda araştırmaya katılan kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre “Doğa sevgisi”, “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü”, “Aile birliğine önem verme”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Yardımseverlik”, “Misafirperverlik” değerlerini kazanım düzeyleri daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yiğittir (2009), yaptığı araştırmada “Doğa sevgisi”, “Yardımseverlik”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Misafirperverlik” değerlerinin kazanılmasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğunu, “Bilimsellik” değerinde ise anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Keskin (2008) ve Aktaş (2010), çalışmalarında “Yardımseverlik”, “Misafirperverlik”, “Hoşgörü” değerlerinde ve toplamda kızların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuş, “Vatanseverlik” değeri ile ilgili cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bekdaş (2012), çalışmasında kız öğrencilerin yedinci sınıf programında yer alan değerleri erkek öğrencilere göre daha üst düzeyde kazandıkları sonucuna ulaşmıştır. Koç (2007), yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin evrensel değerlere ilişkin tutumları üzerinde cinsiyet faktörünün etkisini incelemiş, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Beldağ (2012), yapmış olduğu çalışmasında “Vatanseverlik”, “Bilimsellik” değerleri ile ilgili cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Eser (2012) araştırmasında kız öğrencilerin insani değer puanları erkek öğrencilerden daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Yiğittir (2009), Keskin (2008), Aktaş (2010), Bekdaş (2012), Koç (2007), Beldağ (2012) ve Eser (2012) çalışmalarının sonuçları, bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

2. Öğrencilerin dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri ile babalarının öğrenim durumu arasında “Türk büyüklerine saygı”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Bilimsellik” ve “Misafirperverlik” değerleri ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.”Doğa sevgisi”, “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü”, “Aile birliğine önem verme”, “Vatanseverlik”, “Yardımseverlik”, “Bağımsızlık” değerlerinde ve toplamda anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının öğrenim durumu arttıkça ”Doğa sevgisi”, “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü”, “Aile birliğine önem verme”, “Vatanseverlik”, “Yardımseverlik”, “Bağımsızlık” değerlerini kazanım düzeyleri de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Keskin (2008)’in 2005 ve 2006 yılındaki uygulamalarında “Yardımseverlik”, “Vatanseverlik”, “Hoşgörü”, “Doğal çevreye duyarlılık” değerlerinde ve toplamda anlamlı farklılık bulunması ve yine Aktaş (2010), çalışmasında beşinci sınıf öğrencilerinin Değerler Eğitimi Ölçeği alt boyutları ve toplamı ile baba öğrenim durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında “Yardımseverlik”, “Hoşgörü”, “Doğal çevreye duyarlılık” değerlerinde ve toplamda anlamlı farklılık bulunması bu araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Yiğittir (2009), çalışmasında baba öğrenim durumu değişkenine göre “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme” ve “Bilimsellik” değerlerinde, Beldağ (2012), çalışmasında “Bilimsellik” değerinde anlamlı bir farklılığın bulunmaması bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Yiğittir (2009), çalışmasında baba öğrenim durumu değişkenine göre “Misafirperverlik” değerinde anlamlı farklılığın bulunması, “Doğa sevgisi”, “Yardımseverlik” değerlerinde anlamlı farklılığın bulunmaması bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

3. Öğrencilerin dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerleri kazanım düzeyleri ile annelerinin öğrenim durumu arasında “Doğa sevgisi”, “Duygu, düşüncelere saygı ve hoşgörü”, “Türk büyüklerine saygı”, “Aile birliğine önem verme”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Bilimsellik”, ”Yardımseverlik” değerlerinde ve toplamda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. “Vatanseverlik”, “Bağımsızlık” ve “Misafirperverlik” değerlerinin kazanılma düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin annelerinin öğrenim durumu arttıkça “Vatanseverlik” ve “Bağımsızlık” değerlerini kazanım düzeyleri de arttığı, ancak annenin öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin “Misafirperverlik” değerini kazanım düzeyleri azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktaş (2010) ve Keskin (2008), yaptıkları çalışmalarında beşinci sınıf öğrencilerinin annelerinin öğrenim durumu değişkenine göre “Vatanseverlik” değerinde anlamlı bir farklılık

olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmamızda da “Vatanseverlik” değeri ile ilgili anlamlı bir farklılığın bulunması araştırmamızı desteklemektedir. Keskin (2008) çalışmasında anne öğrenim durumu ile “Misafirperverlik” değeri arasında anlamlı bir farklılık olduğu, annenin öğrenim durumu arttıkça “Misafirperverlik” değerinin kazanım düzeyinin de arttığı, bu araştırmada ise annenin öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin “Misafirperverlik” değerini kazanım düzeyleri azaldığı sonucuna ulaşılması birbirine zıt iki sonuç olduğunu göstermektedir. Beldağ (2012) ve Bekdaş (2012) çalışmalarında öğrencilerin yedinci sınıf öğretim programında yer alan “Vatanseverlik” ve “Bilimsellik” değerlerini kazanım düzeylerine annenin öğrenim durumunun etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yiğittir (2009) çalışmasında “Doğa sevgisi”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Bilimsellik” ve “Yardımseverlik” değerleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna arasında anlamlı bir farklılık olmaması bu araştırmayla paralellik göstermektedir.

4. Ailedeki kişi sayısına göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin kazanılma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yiğittir (2009) çalışmasında “Doğa sevgisi”, “Temizlik”, “Sağlıklı olmaya önem verme”, “Bilimsellik”, “Yardımseverlik” ve “Misafirperverlik” değerleri ile ailedeki kişi sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmaması bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

5. Televizyonda en çok izlenen program türüne göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin kazanılma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Aktaş (2010) çalışmasında televizyonda en çok izlenen program türüne göre “Yardımseverlik”, “Misafirperverlik”, “Doğal çevreye duyarlılık”, “Vatanseverlik” alt boyutlarında ve toplamda anlamlı bir farklılık çıkmaması bu araştırma sonuçlarını desteklemekte, “Hoşgörü” alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunması bu araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Beldağ (2012) araştırmasında öğrencilerin televizyonda en çok izledikleri program türünün “Vatanseverlik” değerinin kazanılmasında etkili olmadığı, “Bilimsellik” değerinin kazanılmasında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Annenin öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin misafirperverlik değeri kazanım düzeyinin azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu ışığında üniversite mezunu ve yüksek lisans mezunu anneler çocuklarına misafirperverlik değerini kazanmalarına yardımcı olmalıdırlar.

2. Anne ve babaların öğrenim düzeyleri arttıkça dördüncü sınıf öğrencilerin değerleri kazanım düzeyleri de arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle anne babanın eğitim

seviyesinin yükselmesi öğrencilerin değerleri kazanım düzeylerini artırdığı için anne babanın eğitim seviyelerini yükseltici düzenlemeler yapılabilir.

3. Ailelere, öğrencilere kazandırılmak istenen değerlerle ilgili seminer veya eğitim programları ve projeler hazırlanarak uygulanabilir.

4. Kız öğrencilerin değerleri kazanım düzeylerinin erkek öğrencilere göre neden daha üst düzeyde olduğu araştırılabilir.

Kaynaklar

- ATA, B. (2007). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı. C. Öztürk (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi: Yapılandırıcı Bir Yaklaşım* (s. 71-83). Ankara: Pegem A.
- AYDIN, M. Z. ve AKYOL GÜRLER, Ş. (2012). *Okulda Değerler Eğitimi Yöntemler-Etkinlikler-Kaynaklar* (1. baskı). Ankara: Nobel.
- BACANLI, H. (2006). *Duyuşsal Davranış Eğitimi* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E. KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Pegem A.
- DOĞANAY, A. (2006). Değerler Eğitimi. C. Öztürk (Ed.). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırıcı Bir Yaklaşım*. (2. Baskı). (s. 255-286). Ankara: Pegem A.
- EKŞİ, H. (2003). Temel İnsani Değerlerin Kazanılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- GENÇ, S. Z. ve ERYAMAN, M.Y. (2007). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 89-102.
- GOLEMAN, D. (2009). *Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* (Çev. B. Seçkin Yüksel). İstanbul: Varlık Yayınları.
- HALSTEAD, J. M. (2005). Values and Values Education in Schools. J.Mark Halstead and Monica J.Taylor (Editors), *Values in Education and Education in Values* (pp. 2- 14). London, Washington D.C.: A Member of the Taylor & Francis Group.
- KALE, N. (2007). Nasıl Bir Değerler Eğitimi. R. Kaymakcan vd. (Ed.), *Değerler ve Eğitimi* (s. 313- 322). İstanbul: Dem Yayınları.
- KARASAR, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. (2011). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- ÖZKAN, R. (2008). İlköğretim Öğretmenlerinin Himayeci Değerlerle İlgili Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 241-254.
- SAFRAN, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A.
- YAMAN, E. (2012). *Değerler Eğitimi* (2. baskı). Ankara: Akçağ.
- YAŞAR, Ş. ve ÇENGELCİ, T. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi İlişkin Bir Durum Çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.